

# Samsyn

Samordning och synlighet i utbildning och undervisning  
i gymnasieskolans introduktionsprogram

I omgång 3 med start januari 2025 öppnar vi också upp  
för grundskolor, 7–9, att delta.

*Samsyn* – en utbildning riktad till arbetslag som undervisar  
flerspråkiga elever.

Utbildningen har kommit till genom nära samverkan mellan  
Skolverkets uppdrag Utveckla gymnasieskolans introduktions-  
program och forskargruppen *Intensivsvenska* vid Institutionen för  
svenska och flerspråkighet vid Stockholms universitet.

Kostnader för utbildningen finansieras av Skolverket. Tid och  
förutsättningar ges av huvudmän och rektorer.



## Syfte

Satsningen syftar till att förbättra förutsättningarna för flerspråkiga elever på introduktionsprogrammen att få likvärdiga möjligheter att nå utbildningens mål. Den riktar sig till rektorer, ämneslärare, sva-lärare och andra personer i nyckelpositioner på skolan som vill få redskap och konkret träning i att gemensamt stödja och optimera nyanlända elevers parallella språk- och kunskapsutveckling.

Utbildningen utgår från styrdokumentet för grundskolan. Nytt för omgång 3, som startar januari 2024, är att arbetslag i grundskolan för årkurs 7–9 också kan ansöka. Samma kriterier gäller (se nedan).

## Mål

Målen med utbildningen är att

- ge förutsättningar för ett gemensamt utvecklingsarbete i arbetslaget med att strukturera utbildningen och synliggöra progression i undervisningen
- ämneslärare och sva-lärare utvecklar och etablerar gemensamma strukturer och rutiner för organisering av undervisning och arbetssätt som främjar ett samordnat och synligt arbete mot ökad likvärdighet och optimeringen av flerspråkiga elevers parallella språk- och kunskapsutveckling i undervisningen i skolans olika ämnen.
- ämneslärare och sva-lärare implementerar en samordnad och synlig plan för undervisningen som sätter elevens lärprocess i centrum och som tar sikte på att samtliga elever utifrån sina förutsättningar når så långt som möjligt i enlighet med utbildningens mål.

## Samarbete mellan lärare i olika ämnen med elevernas lärprocess i centrum

Satsningen sker i form av en utbildning, som tillämpar teoretisk och vetenskaplig kunskap inom fält som skolutveckling, ämnesdidaktik och genrepdagagogik,

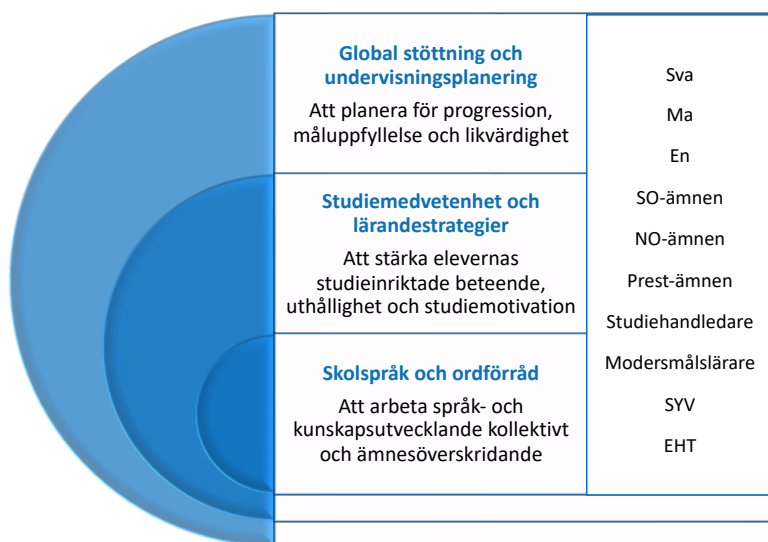


och den ger undervisningsnära handledning i arbetet med att omsätta redskap och arbetssätt i planering och genomförande av undervisningen. Den vilar på de två premisserna *att sätta elevernas lärprocess i centrum* och *att samtliga elever når så långt som möjligt enligt utbildningens mål*.

Utbildningen tar också fasta på vikten av samarbete och samsyn mellan ämneslärare och sva-lärare. Samsynen är av central betydelse för att andraspråkselever och

flerspråkiga elever både ska tillgodogöra sig undervisningen i skolans alla ämnen och tillägna sig ett ändamålsenligt språk för kommunikation och lärande. Samarbete och erfarenhetsutbyte mellan ämneslärare och sva-lärare är därför inbyggt i satsningen.

Samarbetet i utbildningen riktas in mot tre innehållsliga dimensioner, illustrerade i figuren.



- Global stöttning och undervisningsplanering handlar om att planera för progression, måluppfyllelse och likvärdighet utifrån konkretiseringar av kursplanerna i Lgr 22, så kallade ämnesplaneringar.
- Studiemedvetenhet och lärandestrategier handlar om att stärka elevernas studieinriktade beteende, uthållighet och studiemotivation, bl.a. genom ämnesöverskridande arbete med en specialframtagen studiekalender.
- Skolspråk och ordförråd handlar om att arbeta språk- och kunskapsutvecklande, bl.a. genom ett kollektivt, ämnesöverskridande och strukturerat arbete med elevernas ordförråd.

Goda samarbeten och effektiv samverkan behövs för att nå ett långsiktigt hållbart förbättringsarbete där arbetssätt och förmågor så att säga sätter sig i väggarna. Grundläggande är att synliggöra, sammanföra och dra nytta av de olika kompetenser, förmågor och personligheter som finns i och kring arbetslaget.

Varje skola får därför också stöd i att utforska arbetsorganisationen kring de aktuella programmen för att i nästa steg bygga en ändamålsenlig utvecklingsorganisation. I denna organisation finns i typfallet en grupp lokala processledare – ett processledarteam – bestående av till exempel rektor/bitr. rektor, en sva-lärare och ett par, tre, lärare som representerar andra ämnen. Det lokala processledarteamet leder utvecklingsarbetet på skolan; de sprider och ansvarar för att kapacitet byggs upp bland lärarna i arbetslaget.

## Uppläggning och omfattning

Utbildningen inleds med en initieringsfas (okt–dec 2024) för skolledare, och processledarna samlas vid ett tillfälle i december. Fokus ligger på att utforska och synliggöra de arbetsorganisatoriska förutsättningarna för förbättringsarbete hos de deltagande skolorna. Arbetet mynnar ut i skolspecifika slutsatser om vad som är en ändamålsenlig utvecklingsorganisation för utbildningarna på IM respektive 7–9.

Efter initieringsfasen sätter själva utbildningen igång och den innebär för deltagarna en process, i två steg, som pågår under tre terminer.

**Steg 1** äger rum under termin 1 och innehåller praktiktäna utbildning i ett systematiskt, explicit och samordnat arbetsätt samt träning i att omsätta beprövade redskap i planering och genomförande av utbildning och undervisning på den egna skolan.

**Steg 2** äger rum under termin 2 och 3 och innebär implementering av redskap och arbetsätt i skarpt läge. Arbetet sker stegvis och följs upp löpande, i såväl lärar-, rektors- och elevperspektiv.

Utbildningsdel	Tidsperiod	Övergr. upplägg
Initieringsfas	okt–dec 2024	<ul style="list-style-type: none"><li>– 3 rektorsträffar à 1–2 tim.</li><li>– 1 processledarträff, 2 tim.</li></ul>
Steg 1 Praktiktäna kompetens-utveckling	Termin 1 vt 2025	<ul style="list-style-type: none"><li>– Gemensam uppstart med alla skolor</li><li>– 4 processledarträffar à 3 timmar med Skolverket, forskare, rektorer och processledare från skolorna, som utgångspunkt för det gemensamma arbetet i arbetslaget</li><li>– Löpande träffar med lärare i arbetslaget som processledarteamet leder</li><li>– Skolöverskridande konferens (heldag i Stockholm*)</li></ul>
Steg 2 Kompetens-utveckling med implementering	Termin 2 ht 2025	<ul style="list-style-type: none"><li>– Gemensam uppstart med alla skolor</li><li>– Implementering av modeller, arbetsätt och särskilda satsningar</li><li>– 3 processledarträffar à 3 timmar med Skolverket, forskare, rektorer och processledare från skolorna, som utgångspunkt för det gemensamma arbetet i arbetslaget</li><li>– Löpande träffar med lärare i arbetslaget som processledarteamet leder</li></ul>

	Termin 3 vt 2026	<ul style="list-style-type: none"> <li>– Gemensam uppstart med alla skolor</li> <li>– Implementering av modeller, arbetssätt och särskilda satsningar</li> <li>– 3 processledarträffar à 3 timmar med Skolverket, forskare, rektorer och processledare från skolorna, som utgångspunkt för det gemensamma arbetet i arbetslaget</li> <li>– Löpande träffar med lärare i arbetslaget som processledarteamet leder</li> <li>– Skolöverskridande konferens (heldag i Stockholm*)</li> </ul>

\* Alla rektors- och processledarträffar liksom det som i tabellen kallas för gemensam uppstart sker digitalt. De skolöverskridande konferenserna i tabellen (slutet av termin 1 och slutet av termin 3) ordnas på plats på Stockholms universitet. Resa och ev. logi bekostas av deltagande skola. Det kommer också ges möjlighet att delta digitalt.

Under termin 3 ges också stöd i planeringen av det självständiga fortsatta förbättringsarbetet under nästföljande läsår, detta för att främja hållbarheten och långsiktigheten i skolutvecklingsarbetet.

## Deltagare och kriterier

Målgruppen för satsningen är arbetslag som undervisar flerspråkiga elever på introduktionsprogrammen eller i grundskolans år 7–9. Vid antagningen appliceras följande kriterier.

- Alla lärare i arbetslaget deltar i utbildningen.
- Deltagarna är med under utbildningens alla tre terminer.
- Lärarnas planerings- och kompetensutvecklingstid under dessa tre terminer inriktas mot utbildningen.
- Arbetslaget har tid i bemanningsplanen för att arbeta med utbildningen.
- Rektor/biträdande rektor stödjer och följer upp processen under utbildningen.

## Ansökan om deltagande

Ansökan om deltagande görs skolvis till Skolverket i ett särskilt formulär på webben. För att bli antagen till utbildningen behöver kriterierna för deltagande vara uppfyllda och motiveringen i anmälan vara ifylld. Motiveringen är en kort gemensam text som är baserad på en diskussion i arbetslaget om varför ni vill delta i satsningen. Denna motivering används sedan i urvalsprocessen eftersom antal platser i satsningen är begränsade.



## Kursintyg

Kompetensutvecklingssatsningen inkluderar systematisk dokumentation av utvecklingsarbetet i arbetslagen samt uppföljning och utvärderingar. Dokumentationen samlas löpande enligt anvisningar i en portfölj.

Arbetslag på skolor som deltar i satsningens alla tre terminer och som lämnar in en komplett portfölj erhåller ett kursintyg. Likaså erhåller enskilda lärare som aktivt deltagit i samarbetet i arbetslaget under satsningens alla tre terminer ett kursintyg.